

İlgili Kanun / Madde
5510 S. SSGSK/5,10

YARGITAY
10. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2025/19097

Karar No. 2026/9098

Tarihi: 11.06.2026

**●YURT DIŞINA ÇALIŞTIRMAK İÇİN GÖTÜ-
RÜLEN İŞÇİLERİN GEÇİRDİĞİ KAZALARIN İŞ
KAZASI SAYILMASININ KOŞULLARI**

ÖZETİ: 506 sayılı Kanun döneminde kısa vadeli sigorta hükümlerinin ülke dışında meydana gelen sigorta olaylarında uygulanabilmesi, 7. maddede belirtildiği gibi sigortalıların işveren tarafından geçici görevle yabancı ülkelere gönderilmesi ya da Sosyal Sigortalar Kurumuna yükümlülükler getiren sosyal güvenlik sözleşmesi veya kısa vadeli sigorta kollarını da kapsayan topluluk sigortaları bulunması halinde mümkün olabilir. SSK madde 86 uyarınca “Kurum, 2. ve 3. maddelere göre sigortalı durumunda bulunmayanların Çalışma Bakanlığınca onanacak genel şartlarla (İş kazalarıyla meslek hastalıkları) (Hastalık), (Analık), (Malullük, yaşlılık ve ölüm) sigortalarından birine, birkaçına veya hepsine toplu olarak tabi tutulmaları için, işverenlerle veya dernek, birlik, sendika ve başka teşekküllerle sözleşmeler yapabilir.” Maddeye göre sosyal güvenlik sözleşmesi akdedilmemiş ülkelerde Türk işverenler tarafından istihdam edilen Türk işçilerinin sosyal güvenliklerini sağlamaya yönelik topluluk sigortası sözleşmesi yaparak işçiler iş kazası sigortası kapsamına alınabilirler. Ancak, 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Kanun'la 506 sayılı Kanun'un birkaç maddesi dışında tüm maddeleri yürürlükten kaldırıldığından, topluluk sigortası uygulaması da sona ermiştir. Daha önce topluluk sigortasına devam edenler artık, kısa vadeli sigorta kolları bakımından

5510 sayılı Kanun'un geçici 6. maddesi gereğince Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi yani 4/a kapsamında sigortalı sayılacaklardır.

5510 sayılı Kanun döneminde ise 5/1-g maddesine göre ülkemiz ile sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen sigortalılar ile 10. maddeye göre sigortalıların işverenleri tarafından geçici görevle yurt dışına gönderilmeleri halinde, bu görevleri yaptıkları sürece meydana gelen kazalar iş kazası sayılır.

5510 sayılı Kanun'un 10. maddesi kapsamında sigortalı sayılabilmek için Türkiye Cumhuriyeti ile yabancı ülke arasında sosyal güvenlik sözleşmesi düzenlenmemiş olması, Türk işverenin iş merkezinin Türkiye'de bulunması, gerçek veya tüzel kişi Türk işverenin Türkiye'de iş yapmak koşulu aranmaksızın Türkiye'de tescil edilmiş ya da tescil edilebilir nitelikte işyerinin olması, Türk işveren ile Türk işçi arasında yabancı ülkede yerine getirilecek iş görme edimine ilişkin bireysel iş sözleşmesinin Türkiye'de yapılması, Türk işçinin işbu yazılı veya sözlü hizmet sözleşmesinin Türk işçiye yüklediği iş görme ediminin yerine getirilmesi gereği olarak yurt dışında yaşamasının sürekli olmayıp geçici nitelik taşıması gerekmektedir. Anılan maddede "geçici görev" kavramı bakımından herhangi bir süre sınırlaması öngörülmediğinden, görevin geçici mi yoksa sürekli mi olduğunun belirlenmesinde her somut olayın özelliği, bu yönde hizmet akdinin sigortalıya yüklediği iş görme ediminin niteliği, iş süresini belirlemeye ilişkin iş hayatının olağan akışı ve sosyal güvenlik hukuku ilkeleri gözetilecektir.

Ancak işverenin baştan beri yurt dışında faaliyet göstermesi halinde, bu işveren yanında işe başlanması ve orada çalışma yapılması halinde 5510 sayılı Kanun'un 10. maddesinin uygulama imkânı bulunmamaktadır. Diğer bir deyişle, geçici olarak götürülmeyip yurt dışında o ülkenin mevzuatına göre kurulmuş ve faaliyet gösteren, Türkiye'de iş yeri bulunmayan işverenler yanında, doğrudan yurt

dışındaki iş nedeniyle işe alınan Türk işçileri o ülke mevzuatına tabi olacakları, 5510 sayılı Kanun'un 4/1-a maddesi kapsamında sigortalı sayılamayacaklarından uğradıkları kazalar, 5510 sayılı Kanun kapsamında iş kazası sayılmayacaktır. (Yargıtay Dergisi Cilt:44 sayı: 3 Temmuz 2018- Türk Mevzuatında İş Kazasının Tespiti Davaları- Halil Özdemir)

İş kazasının zorunlu unsurlarından birisinin kısa vadeli sigorta kolları kapsamında iş kazası ve meslek hastalığı kapsamında sigortalı olmaktır. Aksi halde meydana gelen kaza, iş kazası olarak nitelenemez. Sigortalı olma ve dar anlamda kısa vadeli sigorta kollarına tabi olmanın şartları, 506 ve 5510 sayılı Kanun'larda sınırlı olarak belirtilmiştir. Kısa vadeli sigorta kollarına tabi olmayan birisinin maruz kaldığı olay, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı açısından iş kazası sayılmayacağı ancak işveren yönünden iş kazası sayılacağına da karar verilemez. İş kazasının tanımı ve unsurları 506 veya 5510 sayılı Kanun'larda yapılmış olup bu Kanunlar dışında iş kazası sayılabilen bir hal yoktur. Yurt dışında meydana gelen bir kazanın genel olarak adı iş kazası olsa da anılan Kanunlara göre iş kazası sayılamayacağı durumda işveren yönünden de iş kazası sayılması mümkün değildir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi Özlem Aşkar Tufan tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; Kurumun A. Z, A. Ç, C. D., K. K, M. B, M K, S. D, S. E. ve Z H K'nın çalışanları olduğu gerekçesi ile geçirdikleri trafik kazasını iş kazası olarak tespit ettiğini, bu raporun gerçeğe aykırı olduğunu, ilgililerin 10.07.2019 tarihinde K. B'a ait 55 PH 193 plakalı araç ile aracı Z H K kullanırken kaza yaptığını ilgililerden A. Z'un öldüğünü, diğerlerinin yaralandığını, Abidin mirasçılarının Çorum 2. İş Mahkemesinde 2019/233 sayılı dosyada maddi manevi tazminat davası açtığını, olayın trafik kazası olarak geçtiğini, iş kazası olduğuna dair herhangi bir tespit dava tarihi itibarıyla yapılmış olmadığını davacılara SGK'ya bildirim için süre verildiğini, Kurumun 14.09.2022 tarih 6 sayılı raporu düzenlediğini, adı geçenlerin şirket çalışanı olmadığını, aralarında iş akdi kurulmadığını, aracın şirkete ait olmadığını, sahibi ile de herhangi bir bağları

bulunmadığını, ilgililer ile ilgili görevlendirme bulunmadığını, kaza geçirenlerin beyanlarına göre işlem yapıldığını ardından da tespit doğrultusunda ilgililerin re'sen sigorta girişlerinin Kurumca yapıldığını idarenin yaptığı işin dayanaklarını göstermesi gerektiğini belirterek, bazı Danıştay ve idari yargı kararlarından bahisle 14.09.2022 tarih 6 sayılı raporun iptali, adı geçenlerin şirket çalışanı olmadığının tespiti, kazanın da iş kazası olmadığının tespitine karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

II. CEVAP

1.Davalı Kurum vekili cevap dilekçesinde özetle; Kurum işleminde hata olmadığını belirterek yetki, süre, husumet itirazında bulunmuş davanın reddini istemiştir.

2.Dahili davalı Z H K cevap dilekçesinde özetle; davanın reddini istediğini, olayın iş kazası olduğunu belirterek davacı şirketle iş görüşmesi yapıldığını, anlaşma sağlanıp aylık için bankada hesap açtırıldığını beyanla, davanın reddini istemiştir.

3.Diğer dahili davalılar davaya cevap vermemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile davanın reddine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili tarafından istinaf başvurusunda bulunulması üzerine Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Sebepleri

Davacı vekili, davanın kabulü ile kararın bozulmasına karar verilmesini talep etmiştir.

B. Değerlendirme ve Gerekçe

Uyuşmazlık, denetmen raporunun iptali, adı geçenlerin şirket çalışanı olmadığının tespiti, kazanın da iş kazası olmadığının tespiti talebine ilişkindir.

1.Bölge adliye mahkemelerinin nihai kararlarının bozulması 6100 sayılı Kanun'un 371. maddesinde yer alan sebeplerden birinin varlığı hâlinde mümkündür.

2.Davaya konu olan ve tespiti istenen "iş kazası" mevzuatımızda 506 sayılı Kanun'un 11-a ve 5510 sayılı Kanun'un 13. maddesi ve devamı maddelerinde düzenlenmiş olup, her iki Kanunda da iş kazası tanımlanmamış, kazanın hangi hal ve durumlarda iş kazası sayılacağı yer ve zaman koşulları ile sınırlandırılarak belirlenmiştir.

Eldeki davaya konu olayın meydana geldiği tarih itibari ile davanın yasal dayanağı 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu olup, Kanun'un 13. maddesinde iş kazası;

- "a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,
b) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle,
c) Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak iş yeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,
d) Bu Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,
e) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında, meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özüre uğratan olaydır." şeklinde belirlenmiştir.

İş kazası nedeniyle sosyal sigorta yardımlarının yapılabilmesi öncelikle Kurumun zararlandırıcı sigorta olayının iş kazası olduğunu kabul etmesine bağlıdır. İş kazası olgusu Kurumca kabul edilmezse somut olayda olduğu gibi sigortalının ya da hak sahiplerinin olayın iş kazası olduğunu dava yolu ile tespit ettirmesi gerekmektedir.

3.Kural olarak sigortalılar, Türkiye'de yaşadıkları ve hizmet akdine göre çalıştıkları takdirde sosyal sigorta haklarından yararlanırlar. Bu kural, Kanunların mülkîlik ilkesinin doğal sonucudur. Ancak, Kanunlarda mülkîlik ilkesinin istisnasını oluşturan düzenlemelere de yer verilmektedir. 5510 sayılı Kanun'un 5. maddesi (g) bendinde ve 10. maddesinde yer alan düzenlemelerde bu istisnalandır.

4.5510 sayılı Kanun'un 5/1-g maddesine göre ülkemiz ile sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileri 4. maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır ve bunlar hakkında kısa vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası hükümleri uygulanır. 10. maddeye göre ise 4. maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde sayılan sigortalıların işverenleri tarafından geçici görevle yurt dışına gönderilmeleri halinde, bu görevleri yaptıkları sürece, sigortalıların ve işverenlerin sosyal sigortaya ilişkin hak ve yükümlülükleri devam eder. Benzer hüküm 506 sayılı Kanun'un 7. maddesinde de vardır.

5.Kanun'un, "506 sayılı Kanun'a ilişkin geçiş hükümleri" başlıklı geçici madde 6/son da ise "Sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelerde iş üstlenen işverenlerce çalıştırılmak üzere bu ülkelere götürülen Türk işçilerinden, bu Kanun'un yürürlük tarihinden önce sadece malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi topluluk sigortasına devam edenler ile isteğe bağlı sigortalı olarak söz konusu ülkelere götürülmüş olan sigortalıların, bu Kanun'un 5. maddesinin (g) bendi kapsamında sigortalılıkları bu Kanun'un yürürlük tarihinden itibaren üç ay içerisinde işverenlerince sağlanır ve buna ilişkin yükümlülükler yerine getirilir" düzenlemesi vardır.

6.506 sayılı Kanun döneminde kısa vadeli sigorta hükümlerinin ülke dışında meydana gelen sigorta olaylarında uygulanabilmesi, 7. maddede belirtildiği gibi

sigortalıların işveren tarafından geçici görevle yabancı ülkelere gönderilmesi ya da Sosyal Sigortalar Kurumuna yükümlülükler getiren sosyal güvenlik sözleşmesi veya kısa vadeli sigorta kollarını da kapsayan topluluk sigortalı bulunması halinde mümkün olabilir. SSK madde 86 uyarınca “Kurum, 2. ve 3. maddelere göre sigortalı durumunda bulunmayanların Çalışma Bakanlığınca onanacak genel şartlarla (İş kazalarıyla meslek hastalıkları) (Hastalık), (Analık), (Malullük, yaşlılık ve ölüm) sigortalarından birine, birkaçına veya hepsine toplu olarak tabi tutulmaları için, işverenlerle veya dernek, birlik, sendika ve başka teşekküllerle sözleşmeler yapabilir.” Maddeye göre sosyal güvenlik sözleşmesi akdedilmemiş ülkelerde Türk işverenler tarafından istihdam edilen Türk işçilerinin sosyal güvenliklerini sağlamaya yönelik topluluk sigortası sözleşmesi yaparak işçiler iş kazası sigortası kapsamına alınabilirler. Ancak, 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Kanun’la 506 sayılı Kanun’un birkaç maddesi dışında tüm maddeleri yürürlükten kaldırıldığından, topluluk sigortası uygulaması da sona ermiştir. Daha önce topluluk sigortasına devam edenler artık, kısa vadeli sigorta kolları bakımından 5510 sayılı Kanun’un geçici 6. maddesi gereğince Kanun’un 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi yani 4/a kapsamında sigortalı sayılacaklardır.

7.5510 sayılı Kanun döneminde ise 5/1-g maddesine göre ülkemiz ile sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen sigortalılar ile 10. maddeye göre sigortalıların işverenleri tarafından geçici görevle yurt dışına gönderilmeleri halinde, bu görevleri yaptıkları sürece meydana gelen kazalar iş kazası sayılır.

8.5510 sayılı Kanun’un 10. maddesi kapsamında sigortalı sayılabilmek için Türkiye Cumhuriyeti ile yabancı ülke arasında sosyal güvenlik sözleşmesi düzenlenmemiş olması, Türk işverenin iş merkezinin Türkiye’de bulunması, gerçek veya tüzel kişi Türk işverenin Türkiye’de iş yapmak koşulu aranmaksızın Türkiye’de tescil edilmiş ya da tescil edilebilir nitelikte işyerinin olması, Türk işveren ile Türk işçi arasında yabancı ülkede yerine getirilecek iş görme edimine ilişkin bireysel iş sözleşmesinin Türkiye’de yapılması, Türk işçinin işbu yazılı veya sözlü hizmet sözleşmesinin Türk işçiye yüklediği iş görme ediminin yerine getirilmesi gereği olarak yurt dışında yaşamasının sürekli olmayıp geçici nitelik taşıması gerekmektedir. Anılan maddede “geçici görev” kavramı bakımından herhangi bir süre sınırlaması öngörülmediğinden, görevin geçici mi yoksa sürekli mi olduğunun belirlenmesinde her somut olayın özelliği, bu yönde hizmet akdinin sigortalıya yüklediği iş görme ediminin niteliği, iş süresini belirlemeye ilişkin iş hayatının olağan akışı ve sosyal güvenlik hukuku ilkeleri gözetilecektir.

Ancak işveren baştan beri yurt dışında faaliyet göstermesi halinde, bu işveren yanında işe başlanması ve orada çalışma yapılması halinde 5510 sayılı Kanun’un 10. maddesinin uygulama imkânı bulunmamaktadır. Diğer bir deyişle, geçici olarak götürülmeyip yurt dışında o ülkenin mevzuatına göre kurulmuş ve faaliyet gösteren, Türkiye’de iş yeri bulunmayan işverenler yanında, doğrudan yurt

dışındaki iş nedeniyle işe alınan Türk işçileri o ülke mevzuatına tabi olacakları, 5510 sayılı Kanun'un 4/1-a maddesi kapsamında sigortalı sayılamayacaklarından uğradıkları kazalar, 5510 sayılı Kanun kapsamında iş kazası sayılmayacaktır. (Yargıtay Dergisi Cilt:44 sayı: 3 Temmuz 2018- Türk Mevzuatında İş Kazasının Tespiti Davaları- Halil Özdemir)

9.İş kazasının zorunlu unsurlarından birisinin kısa vadeli sigorta kolları kapsamında iş kazası ve meslek hastalığı kapsamında sigortalı olmaktır. Aksi halde meydana gelen kaza, iş kazası olarak nitelenemez. Sigortalı olma ve dar anlamda kısa vadeli sigorta kollarına tabi olmanın şartları, 506 ve 5510 sayılı Kanun'larda sınırlı olarak belirtilmiştir. Kısa vadeli sigorta kollarına tabi olmayan birisinin maruz kaldığı olay, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı açısından iş kazası sayılmayacağı ancak işveren yönünden iş kazası sayılacağına da karar verilemez. İş kazasının tanımı ve unsurları 506 veya 5510 sayılı Kanun'larda yapılmış olup bu Kanunlar dışında iş kazası sayılabilen bir hal yoktur. Yurt dışında meydana gelen bir kazanın genel olarak adı iş kazası olsa da anılan Kanunlara göre iş kazası sayılamayacağı durumda işveren yönünden de iş kazası sayılması mümkün değildir.

10.Eldeki somut olaya dönüldüğünde, dosyadaki kayıt ve belgelerden, 10.07.2019 tarihinde içinde davalılar ile bir kısım davalılar murisi A Z'un bulunduğu, dava dışı K B'a ait 55 PH 193 plakalı minibüs ile davacıya ait Irak ülkesinde bulunan inşaat işyerine giderken aracın Mardin Kızıltepe mevkiinde lastiği patlayarak tek taraflı trafik kazası meydana gelmiş olup kazada bir kısım davalılar murisi A Z vefat etmiş, diğer davalılar yaralanmış, Kuruma yapılan başvuru neticesinde Kurum tarafından meydana gelen olay iş kazası olarak kabul edilmiş olup davacı vekili, davalıların yaralanma ve murisin vefat olayını iş kazası olarak kabul eden Kurum işleminin iptalini ve meydana gelen olayın iş kazası olmadığının tespitini talep etmiş olup Mahkemece davanın reddine karar verilmiş ise de verilen kararın eksik incelemeye dayalı olduğu anlaşılmaktadır.

11.Davacı şirket vekili tarafından sunulan belgelerin incelenmesi neticesinde; Irak Bakanlar Kurulu Başkanlığı Divan Başkanlığı Planlama İdaresi tarafından düzenlenen fotokopi niteliğindeki 18.09.2017 tarihli belgede Ruviya-Gopol (Lot 1) Yolu'nun gerçekleştirilmesi projesi ile ilgili sözleşmenin sonlandırılmasına ve uygulayıcı şirket olan (Ceylan-Özdemir) JV şirketinin haklarının tesviye edilmesine karar verildiği, davacı şirket tarafından Bağdat Büyükelçiliğine hitaben yazılan 08.05.2018 tarihli yazıda Ruviya-Gopol Yolu Kısım 1 Projesi'nin haksız feshi ve verilen haksız kararın iptaline ilişkin taleplerinin sözleşmenin tek taraflı tasfiye edilmesine karar verildiği, oysa Bakanlığın işin süresine 240 gün ek süre tanınmasına ve 22.05.2018 tarihine kadar uzatılmasına karar verildiğini beyanla itiraz ettiği; dava konusu olayın ise 10.07.2019 tarihinde meydana geldiği, ayrıca davacı şirket adına çok sayıda işyeri sicil dosyası açılarak tescil edildiği, bunlardan birinin de 1211541 sicil numaralı yapım ihalesi kapsamında "Rovia-Gopol Şantiyesi" işine ait 01.04.2014 tarihinden beri Kanun kapsamına alınan Erbil-Irak

adresli işyerinin olduğu, vefat eden A Z ile yaralanan diğer davalılar adına olay günü ya da olaydan 1 gün önce banka hesabı açıldığı, vefat eden A ile davalılardan S D ve K K adına açılan hesapların davacı şirketin kurumsal maaş hesabına dahil edilmediği, diğer davalıların ise dahil edildiğinin ilgili Banka tarafından bildirildiği, davacı ile davalılar arasında yazılı hizmet sözleşmesi bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Mahkemece, davalıların anılan mevzuat hükümlerine göre 506 sayılı Kanun ve 5510 sayılı Kanun'un 4/1-(a) maddesi kapsamında sigortalı olup olamayacağı, davacı şirketin yabancı ülkede üstlendiği işin sona erip ermediği ile görevdeki geçiciliğe ilişkin koşullar yukarıda anlatılan çerçevede yöntemince araştırılmalı, 506 sayılı Kanun'un 7. ve 5510 sayılı Kanun'un 5/1-g ve 10. maddeleri kapsamında geçici görevle gönderilme olgusu, değinilen ilkeler kapsamında irdelenmeli ve ulaşılabilecek sonuca göre bir karar verilmelidir.

Bu maddi ve hukuki olgular göz ardı edilerek eksik araştırma ve inceleme sonucu yanılığlı değerlendirme ile yazılı şekilde hüküm kurulması, usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

1. Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının ORTADAN KALDIRILMASINA,

2. İlk Derece Mahkemesi kararının BOZULMASINA,

Peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgisine iadesine,

3.Dosyanın İlk Derece Mahkemesine, kararının bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

11.06.2026 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.